www.xtrapapers.com

Cyfenw	Rhif y Ganolfan	Rhif yr Ymgeisydd
Enwau Eraill		0

CBAC WJEC

TGAU

4278/51

HANES

UNED 1/UNED 2: Dirwasgiad, Rhyfel ac Adferiad yng Nghymru a Lloegr, 1930-1951

P.M. DYDD MAWRTH, 12 Mehefin 2012

1 awr

Cwestiynau wedi'u hateb	Swyddfa yn unig
Cw.1 (Gorfodol)	25
Cw.	25
CYFANSWM	50

4278 510001

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

Defnyddiwch inc neu feiro du.

Ysgrifennwch eich enw, rhif y ganolfan a'ch rhif ymgeisydd yn y blychau ar ben y dudalen hon.

Atebwch Gwestiwn 1 (Adran A) a **naill ai** Cwestiwn 2 **neu** Gwestiwn 3 (Adran B).

Ysgrifennwch eich atebion ar y llinellau yn y llyfryn hwn. Defnyddiwch dudalennau ychwanegol os nad oes digon o le yn y llyfryn hwn. Ysgrifennwch eich enw ar bob tudalen ychwanegol, gan nodi'n glir rif y cwestiwn rydych yn ei ateb. Rhowch eich tudalennau ychwanegol y tu mewn i'r llyfryn hwn.

GWYBODAETH I YMGEISWYR

Mae nifer y marciau wedi'i nodi mewn cromfachau ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran o gwestiwn.

Cofiwch y bydd ansawdd y cyfathrebu ysgrifenedig yn cael ei asesu yn yr atebion sy'n cynnwys ysgrifennu estynedig, sef cwestiynau 1*(d)* a naill ai 2*(ch)* neu 3*(ch)*.

ⓗ WJEC CBAC Cyf.

www.xtrapapers.com

Arholwr yn unig

Atebwch Gwestiwn 1 yn Adran A a **naill ai** *Cwestiwn 2* **neu** *Gwestiwn 3 yn Adran B.*

ADRAN A

(GORFODOL)

1. Mae'r cwestiwn hwn yn ymchwiliad i effeithiau rhyfel ar fywyd ar y Ffrynt Cartref. [25]

Astudiwch y ffynonellau isod ac yna atebwch y cwestiynau sy'n dilyn pob ffynhonnell.

Ffynhonnell A

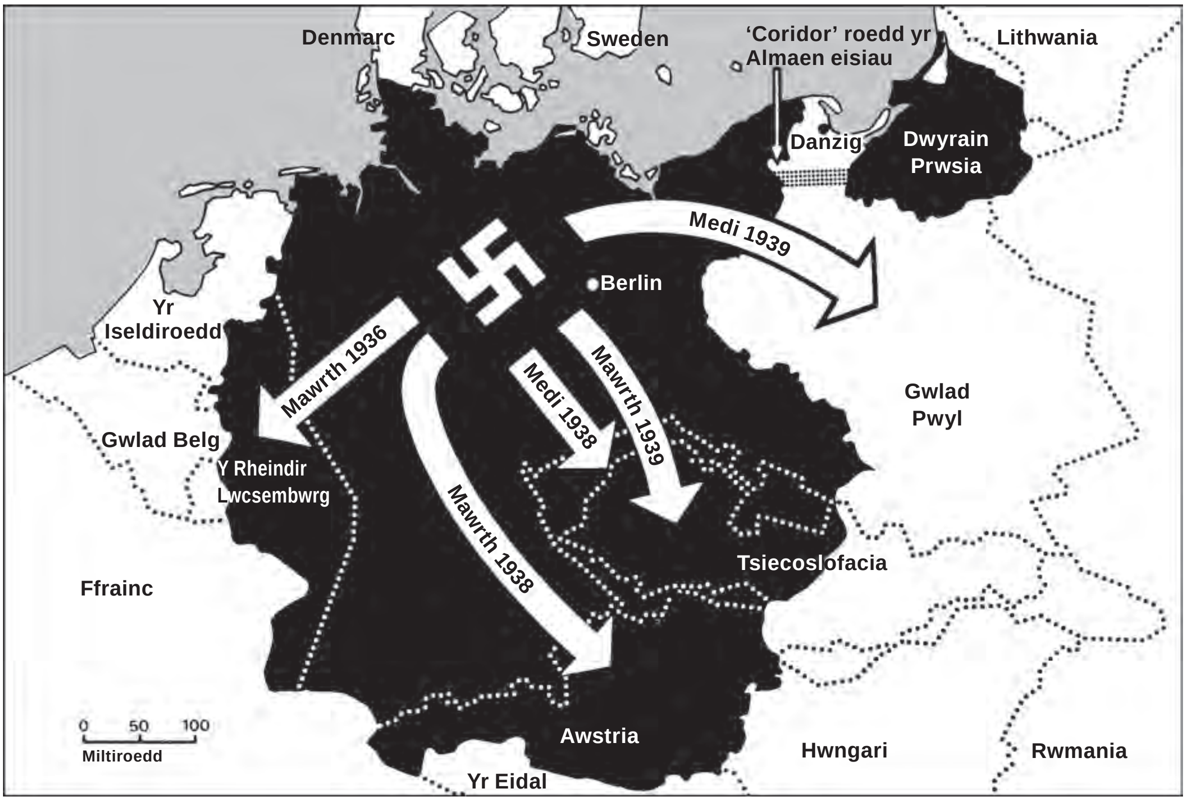

[Map o Ewrop yn dangos yr Almaen yn ehangu rhwng 1936 ac 1939]

(a) Beth mae Ffynhonnell A yn ei ddangos i chi am yr Almaen rhwng 1936 ac 1939? [2]

....

....

....

....

....

....

www.xtrapapers.com

Arholwr
yn unig

Ffynhonnell B

Cododd Churchill ysbryd pobl Prydain trwy roi areithiau grymus. Aeth ar ymweliad personol â nifer o ddinasoedd i gynnig cefnogaeth pan oedd y Blitz ar ei waethaf. Gwrthododd dderbyn bod methiannau fel Dunkirk yn golygu gorchfygiad *(defeat)*.

[Rhan o werslyfr hanes]

(b) Defnyddiwch y wybodaeth yn Ffynhonnell B, a'r hyn rydych chi'n ei wybod, i egluro pam roedd Churchill yn cael ei ystyried yn arweinydd rhyfel rhagorol *(outstanding)*. [4]

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

4278
510003

www.xtrapapers.com

Ffynhonnell C

> Roedd cyfraniad menywod i'r ymdrech ryfel yn yr Ail Ryfel Byd yn enfawr. Anogwyd menywod i listio yn y lluoedd arfog. Er na fu menywod yn ymladd, buont yn rhoi cefnogaeth werthfawr, o lenwi bagiau tywod i ddefnyddio chwiloleuadau *(searchlights)*. Wrth i ddynion gael eu consgriptio i'r lluoedd arfog, roedd prinder gweithwyr mewn llawer o ddiwydiannau. Consgriptiwyd menywod di-briod i weithio mewn ffatrïoedd yn cynhyrchu deunyddiau rhyfel o bob math.

[P. Barnes, R. P. Evans a P. Jones-Evans, haneswyr, yn ysgrifennu mewn gwerslyfr hanes ar gyfer ysgolion, *TGAU Hanes ar gyfer CBAC Manyleb A* (cyfieithiad Elin Meek, 2004)]

(c) I ba raddau mae Ffynhonnell C yn cefnogi'r safbwynt bod menywod wedi gwneud cyfraniad pwysig i'r ymdrech ryfel yn yr Ail Ryfel Byd? [5]

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

www.xtrapapers.com

Arholwr yn unig

Ffynhonnell CH

Roedden ni'n byw yng nghanol Abertawe trwy gydol y rhyfel ac roedden ni yno yng nghanol popeth. Yn ystod y Blitz, roedd fy nheulu'n treulio noson ar ôl noson yn y lloches gyferbyn â'n tŷ ni. Roedden ni'n ofnus ond roedden ni'n cael rhywfaint o hwyl. Un noson roedd y rhybudd cyrch awyr yn seinio a'r warden yn gweiddi, 'Pawb i gysgodi'. Taflodd un dyn ei hun dan fan gerllaw. Ar ôl i'r bomio ddod i ben, gwelon ni fod y fan wedi cael ei chwythu i ochr arall y stryd a bod y dyn yn dal i orwedd ar y ffordd yn ddiogel!

[Mr Firfield, un o drigolion Abertawe, yn cofio ei brofiadau yn ystod y Blitz yn Abertawe ym mis Chwefror 1941, mewn cyfweliad ar gyfer y llyfr, *Swansea at War* (1988)]

(ch) Pa mor ddefnyddiol yw Ffynhonnell CH i hanesydd sy'n astudio'r Blitz?
[Eglurwch eich ateb trwy ddefnyddio'r ffynhonnell a'r hyn rydych chi'n ei wybod.] [6]

4278 510005

www.xtrapapers.com

Arholwr yn unig

Mae'r ddwy ffynhonnell hyn yn dweud pethau gwahanol am y mudo (*evacuation*).

Ffynhonnell D

Cefais fy symud o Birmingham i dref yn Sir Gaerwrangon (*Worcestershire*). Roeddwn yn aros gyda hen wraig 70 oed. Bob bore cyn i mi fynd i'r ysgol, roeddwn yn gorfod golchi'r llestri, tynnu'r llwch *(dust)*, golchi'r llawr a gwneud gwely'r hen wraig. Roeddwn yn teimlo'n unig, yn ofnus ac yn ddig. Roeddwn yn ysgrifennu adref o hyd yn ymbil *(begging)* ar fy nhad i ddod i'm nôl.

[Jean Smith, faciwî, yn sôn am ei hatgofion mewn cyfweliad ar gyfer llyfr am y mudo, *The day they took the children* (1980)]

Ffynhonnell DD

Roedd llawer o blant wir yn mwynhau'r profiad o gael eu mudo. Wrth i drenau'n llawn o faciwîs gyrraedd Pontypridd, roedd torfeydd o bobl leol yno'n gweiddi hwrê. Roedd y plant yn cael pryd bwyd twym ac anrhegion. Yna roedd bysiau a cheir yn mynd â nhw i ganolfannau derbyn ym Mhontypridd a phentrefi cyfagos, lle bydden nhw'n cwrdd â'r teuluoedd croesawgar fyddai'n rhoi llety iddyn nhw.

[S. Broomfield, hanesydd, yn ysgrifennu yn y llyfr, *Wales at War: the experience of the Second World War in Wales* (2009)]

(d) Pam mae Ffynonellau D ac DD yn rhoi safbwyntiau gwahanol am y mudo? [8]

[Yn eich ateb dylech gyfeirio at gynnwys y ffynonellau a'r awduron hefyd.]

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

www.xtrapapers.com

Arholwr
yn unig

4278
510007

25

www.xtrapapers.com

Arholwr yn unig

ADRAN B

Atebwch **naill ai** *Cwestiwn 2* **neu** *Gwestiwn 3.*

2. Mae'r cwestiwn hwn yn sôn am effeithiau cyfnod y Dirwasgiad. [25]

Astudiwch y ffotograff isod ac yna atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

[Ffotograff o Sinema'r Scala ym Mhrestatyn, Gogledd Cymru, yn 1938]

(a) Beth mae'r ffotograff hwn yn ei ddangos i chi am adloniant poblogaidd yn y 1930au? [2]

....

....

....

....

....

....

www.xtrapapers.com

Arholwr yn unig

(b) Disgrifiwch effeithiau'r Dirwasgiad ar fenywod. [5]

4278 510009

www.xtrapapers.com

(c) (i) Eglurwch pam roedd diwydiannau traddodiadol wedi dirywio *(declined)* erbyn dechrau'r 1930au. [4]

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

(ii) Eglurwch pam roedd Llundain a De-Ddwyrain Lloegr yn denu llawer o bobl Cymru yn y 1930au. [4]

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

www.xtrapapers.com

Arholwr yn unig

(ch) Oedd y 1930au yn gyfnod drwg i bawb oedd yn byw yng Nghymru a Lloegr? Eglurwch eich ateb yn llawn. [10]

Yn eich ateb dylech drafod:
- *y profiadau drwg a gafodd pobl yn y 1930au;*
- *y profiadau da a gafodd pobl yn y 1930au.*

www.xtrapapers.com

Arholwr yn unig

25

www.xtrapapers.com

3. Mae'r cwestiwn hwn yn sôn am ddatblygiadau gwleidyddol, cymdeithasol ac economaidd yng Nghymru a Lloegr ar ôl y rhyfel. [25]

Astudiwch y ffotograff isod ac yna atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

[Ffotograff o ganol dinas Abertawe yn 1948 ar ôl diwedd yr Ail Ryfel Byd, yn dangos y difrod a gafodd ei achosi gan y Blitz]

(a) Beth mae'r ffotograff hwn yn ei ddangos i chi am y difrod a gafodd ei achosi gan yr Ail Ryfel Byd? [2]

....

....

....

....

....

....

www.xtrapapers.com

Arholwr yn unig

(b) Disgrifiwch Adroddiad Beveridge. [5]

www.xtrapapers.com

Arholwr yn unig

(c) (i) Eglurwch pam yr enillodd y Blaid Lafur Etholiad Cyffredinol 1945. [4]

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

(ii) Eglurwch pam y gwnaeth y llywodraeth Lafur gyflwyno polisi gwladoli. [4]

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

www.xtrapapers.com

Arholwr yn unig

(ch) Pa mor llwyddiannus oedd llywodraethau Llafur 1945-1951 wrth ddelio â phroblemau cymdeithasol ac economaidd y cyfnod? [10]
Eglurwch eich ateb yn llawn.

Yn eich ateb dylech drafod:
- *y llwyddiannau a gafodd y llywodraethau Llafur;*
- *unrhyw fethiannau a gafodd y llywodraethau Llafur.*

www.xtrapapers.com

Arholwr yn unig

25